

Таким образом, в 2016 году между Правительством Ставропольского края и субъектами инвестиционной деятельности заключено 7 инвестиционных соглашений по реализации проектов общей стоимостью более 30,0 млрд. рублей и предусматривающих создание более 2 тысяч рабочих мест. Среди них: реконструкция производственных мощностей общества с ограниченной ответственностью «Ставролен» с целью переработки газового сырья месторождений Северного Каспия, стоимостью 7,5 млрд. рублей; строительство автосборочного завода (ОЕМ-проект «промышленная сборка») мощностью 100 тысяч автомобилей в год общества с ограниченной ответственностью «Ставрополь Авто», стоимостью 12,6 млрд. рублей; обеспечение производства косметических продуктов массового потребления и комплектующих к ним с целью их комплексного импортозамещения на рынке Российской Федерации открытого акционерного общества «Арнест», стоимостью 0,8 млрд. рублей; строительство тепличного комплекса площадью 10 га в селе Солуно-Дмитриевское Андроповского района Ставропольского края общества с ограниченной ответственностью «Тепличный комбинат «Андроповский», стоимостью 1,6 млрд. рублей; строительство третьей очереди тепличного комплекса по круглогодичному производству овощных культур в ст. Марьинская Кировского района Ставропольского края, стоимостью 6,1 млрд. рублей; строительство первой очереди тепличного комплекса площадью 7 га в Предгорном районе Ставропольского края общества с ограниченной ответственностью «Долина Солнца», стоимостью 2,3 млрд. рублей.

Инвестиционные проекты, реализуемые на территории Ставропольского края, сопровождаются специализированной организацией – государственным унитарным предприятием Ставропольского края «Корпорация развития Ставропольского

края» в режиме «одного окна». 2016 году привлечено федеральное финансирование в размере 384,2 млн рублей на развитие инфраструктуры регионального индустриального парка в г. Буденновске.

Согласно рейтингу инвестиционной привлекательности регионов России, подготовленному международным рейтинговым агентством RAEX (акционерное общество «Рейтинговое Агентство «Эксперт РА»), Ставропольский край занимает 23 место в рейтинге регионов Российской Федерации по инвестиционному потенциалу и 16 место (в 2015 году – 25 место) по инвестиционному риску. В 2016 году международное рейтинговое агентство Fitch Ratings подтвердило кредитный рейтинг Ставропольского края, в том числе: долгосрочный рейтинг в национальной валюте – ВВ и рейтинг по национальной шкале – АА, со стабильными прогнозами.

Литература

1. Агаркова, Л. В. Организация воспроизводственного процесса в региональном АПК / Л. В. Агаркова, Т. Г. Гурнович, О. С. Берулава. – Ставрополь, 2012. – 168 с.
2. О концепции развития аграрной науки и научного обеспечения АПК России до 2025 года [Электронный ресурс] : приказ Минсельхоза РФ от 25 июня 2007 г. № 342 // КонсультантПлюс.
3. Оценка проблем и путей развития аграрного рынка. / Трухачев В.И., Склярова Ю.М., Скляров И.Ю. // Экономика. Бизнес. Банки. 2015. № 2 (11). С. 10-19.
4. Оценка ресурсного потенциала предпринимательской деятельности в аграрном секторе экономики Ставропольского края / Скляров И.Ю., Склярова Ю.М., Яковенко В.С. // Вестник АПК Ставрополья. 2014. № 4 (16). С. 288-294.

ДОСЛІДЖЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СЕКТОРУ ПОДороЖЕЙ ТА ТуРИЗМУ В УКРАЇНІ

Мірошник М.В.

*Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» (м Харків, Україна),
доцент*

Кітченко О.М.

*Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» (м Харків, Україна),
доцент*

Лучна Є.О.

*Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» (м Харків, Україна),
студент*

RESEARCH OF COMPETITIVENESS TO THE TRAVEL AND TOURISM SECTOR IN UKRAINE

Miroshnik M.Y.

National Technical University "Kharkov Polytechnic Institute", Ukraine), Associate Professor

Kitchenko E.N.

National Technical University "Kharkov Polytechnic Institute", Ukraine), Associate Professor

Luchnaya E.A.

National Technical University "Kharkov Polytechnic Institute", Ukraine), student

АНОТАЦІЯ

Туристичний ринок є одним з ефективних видів комерційної діяльності будь-якої країни світу, тому його активізація послужить підвищенню іміджу конкурентоспроможності країни на світовому рівні в секторі подорожей і туризму (The Travel & Tourism Competitiveness Index, TTCI). В статті розглянуто загальні тенденції розвитку сектору туризму на світовому рівні, визначені ТОП-10 країн-лідерів та означені перспективи росту TTCI до 2020 року. Метою роботи стало дослідження теоретичних положень щодо визначення індексу загальної конкурентоспроможності країни у сфері подорожей та туризму. Деталізовано, що для оцінки конкурентоспроможності країни на світовому туристичному ринку застосовується спеціальна система оцінок, яка дозволяє визначати загальний індекс конкурентоспроможності країн світу в секторі подорожей та туризму. Встановлено, що найвищий рейтинг України зафіксовано у 2013 році – 76 місце серед 140 країн, найнижчі у 2011р. – 85 місце серед 139 країн та у 2017 р. – 85 серед 136 країн, а у 2015 дослідження країни взагалі не проводилось. Деталізовано основні напрями для підвищення ключових конкурентних переваг України, реалізація яких виступить у якості додаткових можливостей як для регіональних органів влади, так й для підприємницьких структур, які функціонують на ринку Т&Т.

ABSTRACT

The tourism market is one of the most effective types of commercial activity in any country of the world, therefore its activation will serve to enhance the image of the country's competitiveness at the world level in the travel and tourism sector (The Travel & Tourism Competitiveness Index, TTCI). In the article general tendencies of development of tourism sector at the world level are considered, TOP-10 of the leading countries are defined and prospects of growth of TTCI till 2020 are designated. The aim of the work was to study theoretical provisions for determining the index of the country's overall competitiveness in travel and tourism. It is specified that to assess the country's competitiveness in the world tourism market, a special rating system is applied, which allows to determine the overall competitiveness index of the countries of the world in the travel and tourism sector. It is established that Ukraine's high rating is fixed in 2013 - 76th among 140 countries, low in 2011. - 85th place among 139 countries and in 2017 - 85 among 136 countries, and in 2015 the country was not surveyed at all. The main directions for increasing the key competitive advantages of Ukraine are detailed, the implementation of which will act as additional opportunities for both regional authorities and business structures operating in the T & T market.

Ключові слова: конкурентоспроможність, ринок подорожей та туризму (Т&Т), індекс конкурентоспроможності, сфера (сектор) туризму, туристична послуга.

Keywords: competitiveness, travel and tourism market (T&T), competitiveness index, tourism sector (sector), tourist service.

Постановев проблеми. Отримання громадянами України з біометричними паспортами право на безвізові поїздки до країни ЄС (окрім Великої Британії та Ірландії) та деяких окремих членів Шенгенської зони), які не є членами ЄС (Ісландія, Ліхтенштейн, Норвегія та Швейцарія) може значно активізувати діяльність багатьох вітчизняних фірм, які функціонують на туристичному ринку.

Більш того, відсутність бюрократичних перешкод і потенційне збільшення кількості туристів може стимулювати західні авіакомпанії, особливо лоукости, найімовірніше, будуть зростати й суміжні сфери: інфраструктура аеропортів, автобусні та залізничні перевезення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тематику досліджень конкурентоспроможності сектору подорожей та туризму висвітлено у багатьох наукових працях зарубіжних та вітчизняних авторів, а саме: П. Форсич, Г, О, Горіної, О.О.

Любіцевої, О. П. Корольчук, Б. В. Нікіфоров, І. М. Школа та ін. [2,3,6,7,10].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Імідж України на світовому туристичному ринку залежить саме від конкурентоспроможності послуг, які пропонують туристичні організації.

Тому сьогодні для ефективного розвитку вітчизняного туристичного сектору необхідна більш повна інтеграція у світове туристичне співтовариство, основною умовою якої є впровадження міжнародних стандартів якості та конкурентоспроможності подорожей та туризму (Т&Т).

Метою статті стало дослідження теоретичних положень щодо визначення індексу загальної конкурентоспроможності країни у сфері подорожей та туризму, визначення рейтингу країн світу, його динаміки та місця України на світовому туристичному ринку.

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження є праці провідних вітчизняних і зарубіжних вчених. Статистичну базу склали звіти з конкурентоспроможності у сфері подорожей та туризму Світового економічного форуму за 2007, 2009, 2011, 2013, 2015 та 2017 років.

У статті використані наступні методи дослідження: статистичного аналізу, кількісного і якісного порівнянь та маркетингові методи дослідження.

Виклад основного матеріалу. За останні роки в Україні досягнуто значних успіхів у розвитку ринку подорожей та туризму, суттєво збільшилася кількість іноземних туристів, виріс внутрішній та виїзний туризм.

За прогнозами Всесвітньої туристичної організації Об'єднаних Націй (UNWTO) тенденції ринку T&T, будуть зберігатися на рівні 4% в рік, що перевищує темпи зростання ринків фінансових послуг, транспорту та промислового виробництва, [4,5].

Аналіз літературних джерел дозволив нам констатувати, що у 2020 році у ТОП – 10 країн світу за кількістю в'їзних туристів увійдуть наступні країни: Китай, США, Франція, Іспанія, Гонконг, Італія, Велика Британія, Мексика, Росія та Чехія, з загальною часткою ринку – 44.2% та динамікою росту від 1,8% (Франція) до 8% (Китай), [1] Глобальний прогноз та профілі десяти найбільш динамічних сегментів ринку підготовлених в рамках розробки Всесвітньої торгової туристичної програми "Всесвітній туризм 2020" наведено на рис. 1, 2.

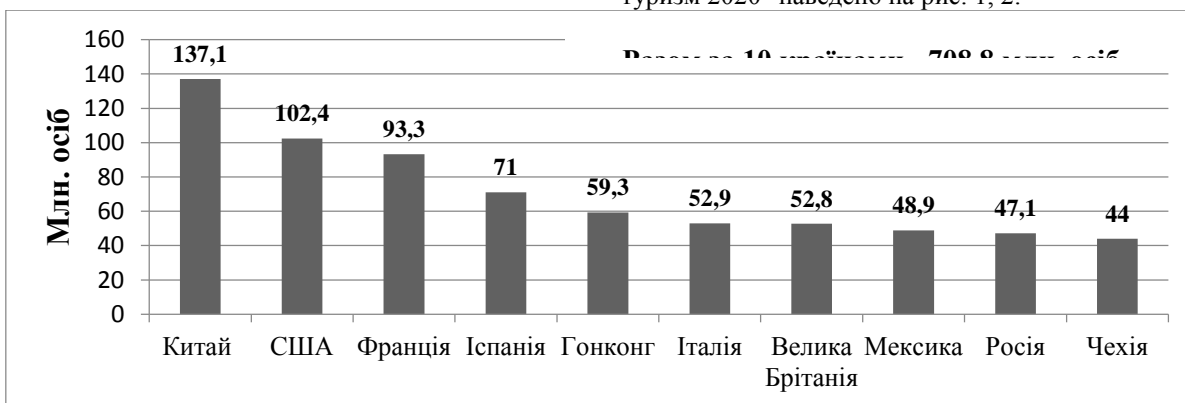

Рис.1. Прогноз розвитку туризму у світі до 2020 р., (число туристських прибуттів, млн. осіб)

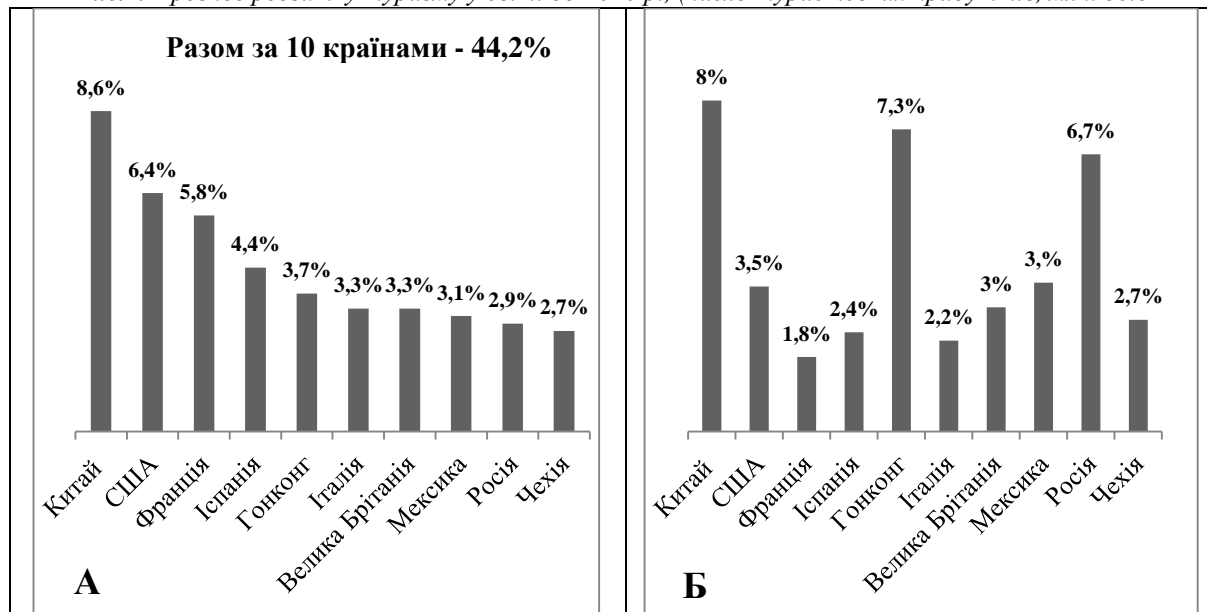

Рис. 2. Частка на світовому туристичному ринку (А) та перспектива росту у 2020 р. (Б), %

Всесвітня туристична організація (UNWTO) прогнозує щорічний стабільний ріст подорожей між країнами не менше 3-4%, що дозволить до 2030 року досягти 1,8 мільярда туристів в рік, або 5 мільйонів туристів в день. Для оцінки конкурентоспроможності країни на світовому туристичному ринку застосовується спеціальна система оцінок, в якій враховуються більш ніж 70 різноманітних факторів, які за своїм змістом об'єднанні у 14 основних груп, які можна об'єднати у три категорії:

I. Управління індустрією туризму на різних рівнях, яке включає: державну політику і регулювання в сфері туризму, сталий природний розвиток, рівень безпеки, рівень охорони здоров'я та санітарії, пріоритетність туризму.

II. Інфраструктурне забезпечення (підтримка) туристичної індустрії, яка відслідковує: інфраструктуру авіа та наземного транспорту, туристичну інфраструктуру, IT середовище, цінову конкурентоспроможність туристичної індустрії.

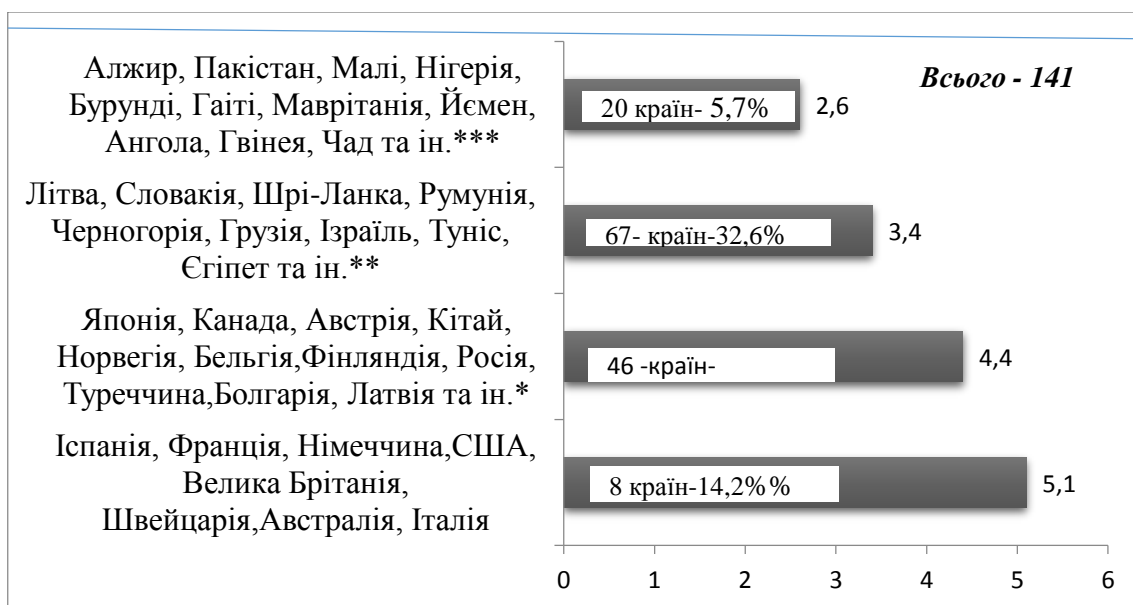
III. Забезпеченість ресурсами, яке передбачає наявність певного потенціалу *людських ресурсів, рівня гостинності, природних та культурних ресурсів*.

Данні за параметрами означених категорій отримуються за допомогою опитування понад 15 тис. керівників та лідерів туристичного бізнесу і кількісних даних з інших джерел. Деякі позиції, де зіставлення проходить по конкретним статистичним даним є результатом тісної співпрацею із рядом провідних міжнародних організацій, а саме: Всесвітньою туристичною організацією Об'єднаних Націй (UNWTO), Всесвітньою Радою з подорожей і туризму (WTTC), Міжнародною асоціацією повітряного транспорту (IATA), Міжнародним союзом охорони природи (IUCN) тощо.

Аналіз наведених факторів та їх складових дає інформацію для визначення загального індексу

конкурентоспроможності країн світу в секторі подорожей та туризму (The Travel & Tourism Competitiveness Index, TTCI), розроблений Всесвітнім економічним форумом (ВЕФ; Женева, Швейцарія), що, в свою чергу, надає можливість для проведення комплексного аналізу всередині країни з метою виявлення «вузьких» місць у туристичному бізнесі, прийняття підприємцями управлінського рішення з інвестування у туристичний сектор та урядових рішень для подальшого ефективного розвитку означеного сектору економіки.

Слід підкреслити, що щорічне рейтингове дослідження проводилося з 2007 по 2009 рр., а з 2010 р дослідження проводиться один раз в два роки і охоплює близько 140 країн світу. Україна включена в дослідження з 2007 р., однак, держава не увійшла до рейтингу 2015 р. у зв'язку з неможливістю її включення через брак необхідних даних, [8], рис. 3.

*Сінгапур, Гонконг Нідерланди, Португалія, Нова Зеландія, Люксембург, Данія, Ісландія, Ірландія, Швеція, ОАЕ, Малайзія, Бразилія, Південна Корея, Мексика, Греція, Тайвань, Хорватія, Панама, Тайланд, Кіпр, Чехія, Мальта, Коста-Ріка, Катар, Барбадос, Польща, Південна Африка, Індонезія, Чилі, Індія, Сейшельські Острови;

**Пуерто-Ріко, Маврикій, Аргентина, Перу, Бахрейн, Марокко, Саудівська Аравія, Оман, Колумбія, Тринідад і Тобаго, Намібія, Уругвай, Філіппіни, В'єтнам, Ямайка, Йорданія, Кенія, Гватемала, Домінікана, Македонія, Азербайджан, Казахстан, Кабо-Верде, Бутан, Ботсвана, Вірменія, Гондурас, Сальвадор, Нікарагуа, Танзанія, Ліван, Сербія, Лаос, Іран, Руанда, Монголія, Болівія, Суринам, Непал, Кувейт, Гайана, Камбоджа, Албанія, Замбія, Свазіленде, Гамбія, Венесуела, Молдова, Сенегал, Парагвай, Уганда, Зімбабве, Киргизстан, Кот-д'Івуар, Ефіопія, Таджикистан, Гана, Мадагаскар;

***Габон, Малаві, Бангладеш, Лесото, Мозамбік, С'єрра-Леоне, М'янма, Буркіна Фасо.

Рис. 3. Рейтинг країн світу за індексом конкурентоспроможності подорожей та туризму - 2015 рік (The Travel and Tourism Competitiveness Index (TTCI))

Найвищий рейтинг України зафіксовано у 2013 році – 76 місце серед 140 країн, найнижчі у 2011р. – 85 місце серед 139 країн та у 2017 р. – 85

серед 136 країн, а у 2015 дослідження країни взагалі не проводилось, [8,9,11-14], рис. 4.

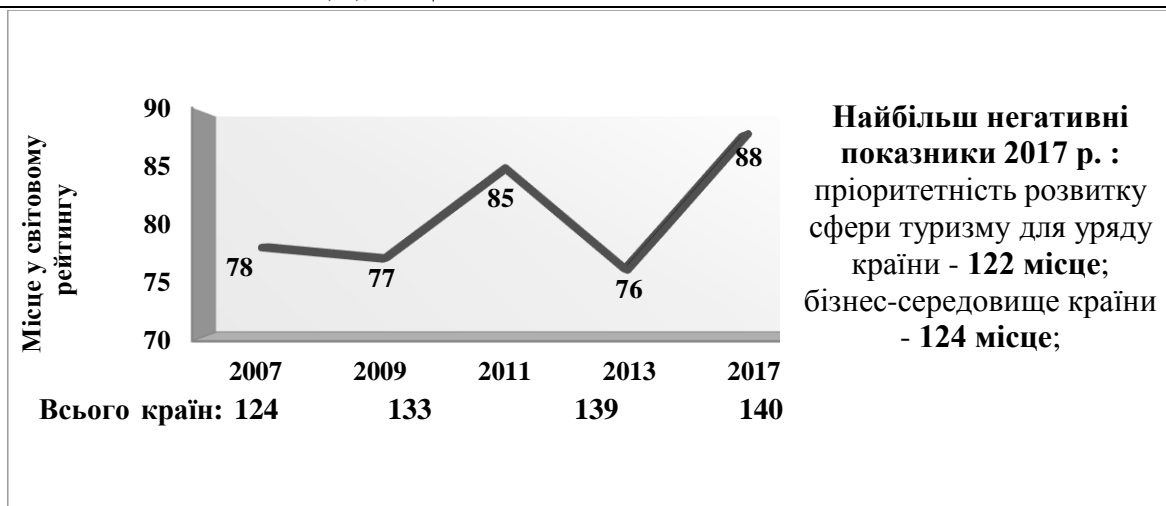

Рис. 4.

Місце України у світовому рейтингу конкурентоспроможності ринку T&T за період 2007 – 2017 роки

Україна має великий потенціал розвитку туристичного сектору, але сьогодення нестабільність факторів зовнішнього середовища обумовили погіршення індексу ТТСІ до 88 позиції, причому великим мінусом для розвитку туризму є той факт, що лівова частка показників в складі індексу ТТСІ розташувалися нижче 122 позиції. Наприклад, за пріоритетністю розвитку сфери туризму для уряду країни міжнародні експерти розташували Україну на 122 позиції. За рівнем бізнес-середовища наша країна розташувалася на 124 рядку, а рівень безпеки в країні посів тільки 127 місце.

Для підвищення ключових конкурентних переваг Україні слід розвивати свої «туристські активи», які є досить різноманітними між регіонами, що створюють додаткові можливості як для регіональних органів влади, так й для підприємницьких структур, які функціонують на ринку T&T, впливати на ситуацію і стимулювати розвиток сектору подорожей. Для активізації означеного та з метою підвищення індексу конкурентоспроможності подорожей та туризму на світовому рівні вважаємо за доцільне:

- проводити рейтингову оцінку регіонів країни за структурними показниками і алгоритмом індексу конкурентоспроможності країн світу в секторі подорожей і туризму (The Travel & Tourism Competitiveness Index, ТТСІ), що застосовуються Всесвітнім економічним форумом (ВЕФ) і Всесвітньою туристичною організацією Об'єднаних Націй (UNWTO);

- використовувати рекомендації UNWTO щодо застосування допоміжного рахунку туризму (ЗСТ) у вимірі факторів привабливості туризму, який може стати індикатором ефективності управлінських рішень на центральному та місцевому рівнях з метою визначення пріоритетів і стратегічного планування розвитку туристичного ринку регіонів, підвищення його конкурентоспроможності;

- продовжувати вдосконалення системи національної туристської статистики, заснованої на інформації і даних, одержуваних від національної служби статистики, національної туристської

адміністрації, Центрального банку, національних асоціацій туристських підприємств.

Враховуючи те, що ринок туристичних послуг є похідною від соціально-економічного розвитку країни, а, в цілому, індустрія туризму є складовою національної економіки, то й її розвиток та інтенсивність діяльності прямо залежні від рівня розвитку всього господарства та від ступеня розвиненості ринкових структур.

Висновки та пропозиції. Проаналізовано сучасний стан світового і вітчизняного туризму, визначено, що туристична галузь відчуває певні проблеми в усьому світі. Застосування індексу оцінки конкурентоспроможності туристичної галузі ТТСІ, дозволяє пояснити популярність тієї чи іншої країни з боку туристів, а також виявити проблеми та фактори, що сприяють провальним ситуаціям в галузі. Так, для України такі показники як «пріоритетність розвитку сфери туризму для уряду країни» (122 місце), «рівень бізнес-середовища» (124 місце) та «рівень безпеки в країні» (127 місце) стали «провальними» при визначенні загального рейтингу України у світовій конкурентоспроможності ринку T&T. Обґрунтовано основні напрямки підвищення індексу конкурентоспроможності подорожей та туризму на світовому рівні, впровадження яких на державному та регіональному рівнях дозволить впливати на ситуацію і стимулювати розвиток туристичному сектору України як невід'ємної складовою її національної економіки.

Подальші наукові дослідження мають бути направлені на визначення та конкретизацію основних факторів, що обумовлюють загальний рейтинг конкурентоспроможності ринку T&T країни та проведення на постійній основі пофакторного аналізу з метою виявлення та мінімізації негативності їх впливу на загальний рейтинг країни у світовому туристичному просторі.

Література

1. Всемирный экономический форум: Рейтинг стран мира по уровню конкурентоспособности путешествий и туризма в 2015 году. [Электронный

- ресурс] // Центр гуманітарних технологій.— 07.05.2015. 15:00.
URL:<http://gtmarket.ru/news/2015/05/07/7152>
2. Горіна Г. О. Конкуренентоспроможність сектору подорожей і туризму України на міжнародному туристичному ринку / Г. О. Горіна // Проблеми і перспективи розвитку співробітництва між країнами Юго-Восточної Європи в рамках Чорноморського економічного співробітництва і ГУАМ : сб. науч. тр. – Вінниця : ДонНУ, 2014. – С. 64–67.
 3. Любіцева О. О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти) / О.О. Любіцева. – К.: Альтерпрес, 2002. – 436 с.
 4. Мірошник М. В. Сфера туристичних послуг як об'єкт дослідження: проблеми та напрямки розвитку. М. В. Мірошник, Є. О. Лучна // Матеріали міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Менеджмент та маркетинг у складі сучасної економіки, науки, освіти, практики», 26 – 27 березня 2016 року. - Х.: Вид-во НФаУ.- 2016. – С.508 - 515.
 5. Мірошник М. В., Майстро Р. Г., Лучна Є. О. Дослідження сучасного стану та перспектив розвитку ринку туристичних послуг // Бізнес Інформ. – 2017. – №6. – С. 153–158.
 6. Нікіфоров Б. В. Оцінка конкурентоспроможності країн на світовому туристичному ринку / Б. В. Нікіфоров // Перспективи розвитку туристичної індустрії в Україні: регіональні аспекти: Матеріали II Всеукр.наук.-практ. інтернет-конф. – Умань: ВПЦ «Візаві», 2014.– Ч.1.–С.261–263.
 7. Школа І. М. Менеджмент туризму: підр. / І. М. Школа, О. П. Корольчук. – Чернівці: Книги – XXI, 2011. – 464 с.
 8. The Travel & Tourism Competitiveness Report 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/TT15/WEF_Global_Travel&Tourism_Report_2015.pdf
 9. The Travel & Tourism Competitiveness Report 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/TT15/WEF_Global_Travel&Tourism_Report_2017.pdf
 10. Forsyth P. Exchange rate changes and the cost competitiveness of International airlines: the aviation trade weighted index / P. Forsyth, L. Dwyer // Research in Transport Economics. – 2010. – Vol.24. – PP.12–17.
 11. Travel&Tourism Competitiveness Report 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.weforum.org/docs/WEF_TTCReport_2011.pdf
 12. Travel & Tourism Competitiveness Report 2013. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.weforum.org/docs/WEF_TTC_Report_2013.pdf
 13. The Travel&Tourism Competitiveness Report 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/TT15/WEF_Global_Travel&Tourism_Report_2015.pdf
 14. The Travel&Tourism Competitiveness Report 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/TT15/WEF_Global_Travel&Tourism_Report_2017.pdf

МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ТУРИСТСЬКИХ РЕСУРСІВ

Писарева І.В.

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова, асистент

THE MECHANISM OF FORMATION TOURISM RESOURCES DEVELOPMENT STRATEGY IN THE REGION

Pysareva I.V.

O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv, assistant

АНОТАЦІЯ

В статті розглянуто механізм формування стратегії розвитку туристських ресурсів з використанням системного підходу, який дозволяє оцінити загрози та пріоритети розвитку туристських ресурсів в регіоні, визначити можливі інструменти забезпечення розвитку туристських ресурсів, сформувані стратегічні альтернативи і сценарії їх розвитку в регіоні.

ABSTRACT

The article considers the development of tourism resource development strategy with the use of a system approach that allows to assess the tourism resources development threats and priorities in the region, to identify potential tools for tourism resources developing, to form strategic alternatives and scenarios for their development in the region.

Ключові слова: механізм, стратегія, туристські ресурси, регіон

Keywords: mechanism, strategy, tourism resources, region

З точки зору методології, при постановці і процесі економічних стосунків, розробці конкретних рішень тих або інших завдань, які виникають в